Lietas arhīva Nr. A42-00556-20/16
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:0330.A420221719.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2020.gada 30.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Daiga Lubāne,

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „EKSTRA BALTIJA" pārstāvim /pers. A/ (*/pers. A/*) un pilnvarotajam pārstāvim /pers. B/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts vides dienesta pārstāvim /pers. C/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „EKSTRA BALTIJA" pieteikumu par Valsts vides dienesta 2019.gada 5.jūnija lēmuma Nr.11A/2019 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2018.gada 3.septembrī Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) vides inspektors veica uzraudzības pārbaudi nekustamajā īpašumā „Sloka 7133", Jūrmalā, kadastra Nr.13000217133 (turpmāk – objekts). Pārbaudē konstatēts, ka objektā blakus sliežu noliktavai – rampai atrodas sagruvusi ēka, pie kuras konstatēts 4 x 4 metru platībā uzkrājies bitums, kas tur uzglabājies ilgstošā laika periodā. 2018.gada 11.septembrī Pārvaldes valsts vides inspektors sagatavoja ziņojumu par pārbaudes rezultātiem Nr.687-023/2018.

Pārvaldes inspektore veica atkārtotu pārbaudi un 2019.gada 2.aprīļa ziņojumā par pārbaudes rezultātiem Nr.687-059/2019 konstatēts, ka objektā atrodas naftas produktu atkritumi un būvniecības atkritumi.

2019.gada 10.aprīlī Pārvaldes valsts vides inspektors pieņēma lēmumu Nr.687- 054/2019, ar kuru uzdeva SIA „EKSTRA BALTIJA" (turpmāk – pieteicēja) līdz 2019.gada 3.jūnijam veikt objekta sakārtošanu – visu atkritumu izvešanu, nododot tos komersantam, kurš ir saņēmis atbilstošu atļauju atkritumu apsaimniekošanai, un iesniegt Pārvaldē apliecinošu dokumentāciju par atkritumu nodošanu šim komersantam. Lēmums pamatots ar 2019.gada 2.aprīļa ziņojumā par pārbaudes rezultātiem Nr.687-059/2019 fiksētajiem faktiem.

2019.gada 26.aprīlī Pārvaldē saņemta pieteicējas 2019.gada 25.aprīļa vēstule Nr.1.1/VVD, kurā pieteicēja norāda, ka objekts nedaļēji pieder valsts akciju sabiedrībai „Privatizācijas aģentūra" (pēc nosaukuma maiņas – AS „Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor"), līdz ar to naftas produktu atkritumi un būvniecības atkritumi atrodas uz citai personai piederoša zemesgabala.

Iestāde 2019.gada 17.maija vēstulē Nr.4.4.-11/3821 sniedza atbildi pieteicējai, ka objekts kopīgi pieder A S „Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" un pieteicējai, bet būves – pieteicējai. Tā kā atkritumi ir uz objekta, kas ir kopīpašums, pieteicējai kā kopīpašniekam ir jāatbild par objekta sakopšanu saskaņā ar Civillikuma 1069.pantu un 1071.pantu. Objekta sakopšanas termiņš netiks pagarināts, jo nav informācijas par naftas produktu atkritumu hermētismu un drošību, kā arī tos nevar uzskatīt par celtniecības materiāliem.

2019.gada 13.maijā Valsts vides dienestā saņemts pieteicējas apstrīdēšanas iesniegums, kurā lūgts atcelt 2019.gada 10.aprīļa lēmumu Nr.687-054/2019. Ar Valsts vides dienesta ģenerāldirektores 2019.gada 5.jūnija lēmumu Nr.11A/2019 (turpmāk – Lēmums) apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts. Lēmums pamatots ar turpmāk minēto.

[1.1] Lietā konstatēts, ka objektā atkritumi uzglabājas prettiesiski. Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 15.panta ceturto daļu zemes īpašniekam ir uzlikts publiski tiesisks pienākums jebkurā gadījumā rūpēties par vides aizsardzības prasību ievērošanu savā īpašumā, arī par tajā prettiesiski novietotu atkritumu nodošanu attiecīgajam atkritumu apsaimniekotājam. Konkrētajā gadījumā objekts pieder diviem kopīpašniekiem, kuriem ir pienākums nodod objektā esošos atkritumus atkritumu apsaimniekotājam, kurš ir saņēmis atļauju attiecīgo atkritumu apsaimniekošanai. Vienlaikus tas nozīmē, ka pieteicējai ir pienākums sakopt tikai savu īpašumu, nevis arī kaimiņu zemes īpašumus, kas pieder citām personām.

[1.2] Objektā esošais bitums ir palicis pāri pēc tam, kad ir sabrukusi bituma noliktava. Tādējādi secināts, ka objekta iepriekšējam īpašniekam bitums nav bijis vajadzīgs un viņš to ir pametis objektā. Ar šo brīdi bitums ir kļuvis par atkritumiem. Tāpat nav strīds par to, ka pieteicēja iegādājās objektu ar tajā pamesto bitumu. Iestāde nenoliedz, ka objektā esošajiem bituma atkritumiem ir tirgus vērtība. Tomēr vērtības esamība pati par sevi neliecina, ka tie nav atkritumi, jo arī atkritumiem var būt tirgus vērtība un tos var tālāk pārstrādāt jaunos produktos. Pieteicēja kļūdaini uzskata, ka nodoms atkritumus kaut kad nākotnē pakļaut reģenerācijai pats par sevi padara atkritumus par otrreizējām izejvielām. Vienlaikus tas nozīmē arī to, ka

nodoms atkritumus kaut kad nākotnē pārstrādāt neatbrīvo pieteicēju no pienākuma ievērot atkritumu uzglabāšanas prasības.

[2] Pieteicēja nepiekrita Lēmumam un vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja neapstrīd Pārvaldes konstatētos faktus, tomēr pieteicējas ieskatā Pārvalde ir uzdevusi pieteicējai neatbilstošu un netaisnīgu pienākumu.

Pieteicēja nebija saņēmusi Pārvaldes 2019.gada 19.februāra vēstuli par paskaidrojumu sniegšanu, jo tā bija nosūtīta citam uzņēmumam, kā rezultātā pieteicējai nebija iespējas sniegt viedokli par konstatētajiem faktiem, kā rezultātā Pārvalde pieņēma neatbilstošu lēmumu.

[2.2] Pieteicējai nav saprotams, kādā apmērā tai ir jāveic atkritumu izvešana, ņemot vērā, ka zemesgabalam ir vēl viens īpašnieks.

[2.3] Būvniecības atkritumi atrodas galvenokārt uz kaimiņu zemesgabala, kas pieder Jūrmalas pilsētas pašvaldībai. No minētā izriet, ka par daļu būvniecības atkritumu ir atbildīga cita persona. Līdz ar to no Pārvaldes puses būtu jāprecizē, kurus atkritumus būtu jāsavāc pieteicējai.

[2.4] Pieteicējas ieskatā bitums ir celtniecības materiāls, kuru pieteicēja jau izmanto un plāno izmantot turpmāk būvniecības darbos – jumtu būvniecībai. Līdz ar to nevar viennozīmīgi uzskatīt, ka šī materiāla valdītājs no tā ir nolēmis atbrīvoties.

[3] Valsts vides dienests (turpmāk – Dienests vai atbildētājs) tiesai iesniegtajā paskaidrojumā pieteicējas pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[4] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji prasījumu uzturēja, paskaidrojumos norādot uz pieteikumā ietvertajiem argumentiem.

Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis prasījumu neatzina, paskaidrojumos norādot uz Lēmumā norādīto pamatojumu.

Motīvu daļa

[5] Lietā noskaidrojams, vai Dienests pamatoti objektā esošo bitumu atzina par atkritumiem un vai pamatoti uzdeva pieteicējai veikt objekta sakārtošanu.

[6] Lietā nepastāv strīds, ka pieteicējai piederošajā zemesgabalā atrodas naftas produktu un celtniecības atkritumi. Proti, pārbaudē konstatēts, ka objektā blakus sliežu noliktavai – rampai atrodas sagruvusi ēka, pie kuras konstatēts 4 x 4 metru platībā uzkrājies bitums, kas tur uzglabājies ilgstošā laika periodā.

Pieteikumā pieteicēja norāda, ka objektu iegādājās tādā stāvoklī, kāds tas ir šobrīd. No minētā izriet, ka objektā bitums šādā stāvoklī jau atrodas vismaz kopš 2003.gada.

Ievērojot minēto, lietā noskaidrojams, vai konkrētajā gadījumā bitums ir atzīstams par atkritumu.

[7] Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta 1.punkts noteic, ka atkritumi ir jebkurš priekšmets vai viela, no kuras tās valdītājs atbrīvojas, ir nolēmis vai spiests atbrīvoties.

Eiropas Savienības Tiesa atzinusi, ka no atkritumu jēdziena nav izslēgtas vielas un priekšmeti, kurus var saimnieciski atkārtoti izmantot. Ar Eiropas Savienības Padomes 1991.gada 18.marta direktīvu 91/156/EEK ieviesto atkritumu uzraudzības un apsaimniekošanas sistēmu ir paredzēts attiecināt uz visiem priekšmetiem un vielām, no kurām īpašnieks atbrīvojas, pat ja tām ir komerciāla vērtība un ja tās savāc komerciāliem nolūkiem, lai pārstrādātu, reģenerētu vai atkārtoti izmantotu (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2007.gada 18.decembra sprieduma, Eiropas Kopienu Komisija pret Itālijas Republiku, lieta C-263/05, 36.punktu un tajā norādīto judikatūru*).

Dienests konstatēja, ka objektā esošais bitums ir palicis pāri pēc tam, kad ir sabrukusi bituma noliktava. Pieteicēja gan pieteikumā, gan tiesas sēdē norādīja, ka iestādes pārbaudēs konstatētā faktiskā situācija (*sk. fotoattēlus lietas 19., 50.-51.lapā*) objektā ir vismaz kopš 2003.gada un šādā stāvoklī pieteicēja šo nekustamo īpašumu ir iegādājusies. No fotoattēliem tiesa konstatē, ka teritorija nav kopta, tajā ir sagāzti koki un nenopļauta zāle, bitums atrodas 4 x 4 metru platā teritorijā, kas nav nosegta vai norobežota. Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis arī piekrita, ka vērotājam no malas nebūtu saprotams, ka objektā bitums tiek glabāts kā celtniecības materiāls.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst par pamatotu Dienesta secinājumu, ka objekta iepriekšējam īpašniekam bitums nav bijis vajadzīgs un viņš to ir pametis. Tāpat arī pieteicēja kopš īpašuma iegādes nav veikusi aktīvas darbības, kas liecinātu par reālu nodomu bitumu izmantot būvniecībā. Līdz ar to Dienests pamatoti atzina, ka bitums ir atkritums Atkritumu apsaimniekošanas likuma izpratnē.

[8] Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 15.panta pirmajai daļai atkritumu savākšana, pārkraušana, šķirošana, uzglabāšana, reģenerācija vai apglabāšana ir atļauta tikai tam paredzētajās vietās.

Atkritumu apsaimniekošanas likuma 15.panta ceturtā daļa noteic, ka zemes īpašnieks, kura īpašumā tiek prettiesiski novietoti sadzīves, bīstamie un ražošanas atkritumi tam neparedzētā vietā, nodod tos atkritumu apsaimniekotājam, kurš ir saņēmis atļauju attiecīgo atkritumu apsaimniekošanai, sedz šo atkritumu apsaimniekošanas izmaksas un ir tiesīgs prasīt zaudējumu atlīdzību no šo atkritumu radītāja.

No minētajām tiesību normām secināms, ka atkritumu uzglabāšana, reģenerācija un citas darbības veicamas tikai tam paredzētās vietās un to drīkst veikt atkritumu apsaimniekotājs. Pieteicējam nav atkritumu apsaimniekotāja statuss.

Pastāvot šādiem apstākļiem tiesa atzīst, ka Dienests pamatoti noteica pieteicējai pienākumu atbrīvot objektu no atkritumiem, nododot tos apsaimniekotājam, kurš ir saņēmis atļaujas attiecīgo atkritumu apsaimniekošanai un iesniegt informāciju par objektā veikto atkritumu nodošanu atkritumu apsaimniekotājam.

Dienests nenoliedz, ka objektā esošajiem bituma atkritumiem ir tirgus vērtība. Lēmumā pamatoti norādīts, ka vērtības esamība pati par sevi neliecina, ka tie nav atkritumi, jo arī atkritumiem var būt tirgus vērtība un tos var tālāk pārstrādāt jaunos produktos. Turklāt nodoms atkritumus kaut kad nākotnē pārstrādāt neatbrīvo pieteicēju no pienākuma ievērot atkritumu uzglabāšanas prasības.

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 2.pantu atkritumu apsaimniekošanas noteiktās kārtības mērķis ir aizsargāt vidi, cilvēku dzīvību un veselību, novēršot atkritumu rašanos, nodrošinot Latvijas teritorijā radīto atkritumu dalītu savākšanu un reģenerāciju, kā arī veicinot dabas resursu efektīvu izmantošanu un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu. Minētā likuma 4.panta otrās daļas 3. un 4.punkts noteic, ka atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt vidi, tai skaitā nelabvēlīgi ietekmēt ainavas un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kā arī piesārņot un piegružot vidi.

Ievērojot minēto, tiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā Lēmuma mērķis nav liegt pieteicējai iespēju atkārtoti izmantot atkritumus, bet nodrošināt, lai objektā esošie atkritumi tiktu uzglabāti atļautā vietā līdz brīdim, kad tie pieteicējai būs nepieciešami. Tādējādi tiks nodrošināts, ka atkritumi tiek

uzglabāti un apsaimniekoti tam speciāli paredzētajās vietās un veidā, nenodarot kaitējumu videi.

Tāpat pieteicējas vispārīga atsauce uz iespējamu bituma izmantošanu būvniecībā neattaisno atkritumu novietošanu objektā. Pieteicēja nav norādījusi uz konkrētu būvniecības ieceri, kuras realizācija būtu saskaņota normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un kura paredzētu tieši pieteicējas īpašumā esoša bituma izmantošu. Turklāt bitums īpašumā glabājas jau vismaz 16 gadus, kas tiesas vērtējumā nepārprotami norāda, ka īpašnieks no šī materiāla ir atteicies.

[9] Pieteikumā norādīts, ka pieteicēja nebija saņēmusi Pārvaldes 2019.gada 19.februāra vēstuli par paskaidrojumu sniegšanu, jo tā bija nosūtīta citam uzņēmumam, kā rezultātā pieteicējai nebija iespējas sniegt viedokli par konstatētajiem faktiem, kā rezultātā Pārvalde pieņēma neatbilstošu lēmumu.

Administratīvā akta adresāta uzklausīšana ir būtiska administratīvā akta izdošanas procesa sastāvdaļa. Tās jēga ir noskaidrot personas viedokli un argumentus un pieņemt pēc iespējas pareizāko lēmumu. Uzklausīšanas pienākums nezūd, bet tā ietekmes nozīmība mazinās, ja personas apsvērumi objektīvi nevar ietekmēt lēmumu (*sal. Augstākās tiesas 2015.gada 5.marta sprieduma lietā Nr.SKA-43/2015 (A420813810) 14.punkts*).

Tiesa norāda, ka apstāklis, ka pieteicējai pirms sākotnējā lēmuma pieņemšanas nebija iespējas sniegt paskaidrojumus par iestādes konstatētajiem faktiem pats par sevi nav atzīstams par tik būtisku pārkāpumu, kas varēja novest pie nepareiza lēmuma pieņemšanas. No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja savus iebildumus ir izteikusi apstrīdēšanas iesniegumā, 2019.gada 25.aprīļa vēstulē Nr.1.1/VVD un 2019.gada 27.maija apstrīdēšanas iesnieguma papildinājumos. Dienests pieteicējas iebildumus ir vērtējis un sniedzis uz tiem atbildi. Līdz ar to konkrētajā gadījumā tiesa, tostarp izvērtējot pieteicējas tiesai norādītos argumentus, secina, ka nav konstatējami apstākļi, kas norādītu, ka iestāde būtu varējusi pieņemt citādāku lēmumu. Tādēļ pieteicējas neuzklausīšana pirms sākotnējā lēmuma pieņemšanas pati par sevi nevar novest pie Lēmuma atcelšanas.

[10] Pieteicēja norāda, ka objekts atrodas kopīpašumā un līdz ar to Dienestam bija jānosaka, kādi konkrēti atkritumi ir jāizvāc katram kopīpašniekam.

Atbildot uz minēto iebildumu, tiesa pievienojas Lēmumā norādītajam, ka abiem kopīpašniekiem ir pienākums atbilstoši katra domājamās daļas lielumam nest arī kopējai lietai radušos zaudējumus. Dienests arī otram kopīpašniekam ar atsevišķu administratīvu aktu uzlika pienākumu. Savukārt, ja pieteicēja nespēj vienoties ar kopīpašnieku par objekta sakārtošanu, tad minētais strīds ir jārisina civiltiesiskajā kārtībā.

Tāpat tiesa konstatē, ka pieteicēja nav izteikusi iebildumus par Lēmumu daļā, ar kuru uzlikts pienākums atbrīvot objektu no būvniecības atkritumiem. Pieteicēja vien norāda, ka būvniecības atkritumi atrodas galvenokārt uz kaimiņu zemesgabala, kas pieder Jūrmalas pilsētas pašvaldībai. Līdz ar to par daļu būvniecības atkritumu ir atbildīga cita persona.

Atbildot uz minēto iebildumu, Lēmumā pamatoti norādīts, ka pieteicējai ir pienākums sakopt tikai savu īpašumu – objektu, bet nevis arī kaimiņu zemes īpašumus, kas pieder citām personām. Savukārt jautājumi, kas saistīti ar praktisku Lēmuma izpildi (piemēram, par iespēju ar tehniku piekļūt pie būvniecības atkritumiem u.tml.) ir risināmi starp zemesgabalu īpašniekiem civiltiesiskajā kārtībā.

[11] Apkopojot visu spriedumā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots, savukārt pieteikums kā nepamatots ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „EKSTRA BALTIJA" pieteikumu par Valsts vides dienesta 2019.gada 5.jūnija lēmuma Nr.11A/2019 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese D. Lubāne